

Издази сваке недеље
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Глас Народа“ у Н. Сад.

Г Л А С   Н А Р О Д А .

Цена је листу:
на годину . . . . . 3 фор.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ. ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ
ОГЛАСЕ, БОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ЗАШТО ОПАДА ПОБОЖНОСТ У НАС.

Ако лист овај и није црвен инак му је дужност
обазрети се на све што у народни живот засеца,
што се народа тиче; јер за то му је баш и дато
име „Гласа народа.“ да се преко њега чује све,
што народ мисли и жели, па било то о цркви о
школи, о општини или кући. Но и да није тако,
појава о којој хоћемо да говоримо, тако је озбиљна
да нетреба бирати места ни времена да се о њој
говори.

Заиста побожност код нашег народа јако је
опала. Но некажемо ми овим да жалимо за тим,
што данас неће нико да иде гологлав поред пошине
куће, што пона пред владиком нечини седам ме-
танија, и. т. д. то никад и није била побожност
права, то је била лажна побожност, то су били
обичаји, који су понижавали човека до скота. Али
има у нашој цркви и лепих и узвишених и светих
обичаја, па и ти се сада више непоштују.

Од куд је то?

Истина да млађи нараштај наш, који се учи
по већи школа, држи да је показао да је доста
научен тим, што ће у шали говорити о овом или
оном обичају црвеном, те тиме хрђав пример даје
другима, али то нечини толику штету као кад онај,
који је дужан да буде обрана чему, сам то руши.

Све се опрашта, али кад се онај са светињом
игра, који треба да је чува, онда ту пропада све.
Нека се свештеник у кући и на сокаку и нашали
нека се и напије, нека учини и други какав неред,
и он је човек, није лепо и недоликује му, али да
се опростити; али кад поп Баба служећи свету
службу или по невољи или по обести узме анов
место кадионице, па измевајући свету службу, место:
кадило тебје приносим, каже: анов теби приносим
и православни то виде и чују, онда је једним ма-
хом више зла починио него кад други, који није
свештеник, читава живота цркву обара.

Но оставићемо те поједине случајеве на страну
и прећемо на један појав, из новијег доба, који
велики раскол чини у нашој цркви.

То је силни развод брака. Данас ћеш тако рећи
у сваком месту, скоро на сваком ћошку видети
распуштеницу.

Кад год није се ни знало да и то може бити.
Ако црвени закони и допустају развод онет
учестасто развађање има хрђавих последица не само
мо друштвени живот него и по само православље.

Морал црвени, побожност је код таквих прона-
ла, и то тек највише онде, де се тајним путем до-
што брака развода дошло. Има парница брачних.
између каквих голих сељана, које се по десет и
више година вуку, а каква хиљадарка може, кад се
ед шеснајст година уда, до двајест година да се
с једним мужем растави и ако је срећа послужи
да двојцу сарани и по трећи пут удовицом се уда.

Овај појав чини да многи неће ни да се жене
него радије невенчани живе, велећи, кад се морам
растављати, овако ће лакше ићи, јер ме неће ко-
штати толико.

Свештенство наше истина чини своју дужност,
корећи тај дивљи браконо се обраћа често и на
саму политичну власт. Али ко ће најпре испред
власнички кућа да почисти. Има једно место де и
капетан срески и судца, и срески пристав, и парох,
сва власт, живи невенчана. На пијаци једној зау-
зеле су њихове куће четири ћошка, те куд пог-
ледити неред. Госпе њихове иду на јавна места и
ту су одликоване тако, да друге поштене жене мо-
рају да се уклањају. — На други мести, ако није
баш тако, али се трпи; јер се одмах указује прс-
том на распуштенице. Зараза та не шкоди само
моралу, поштењу, него и побожности. Брак се не-
држи више за светињу, па тако се и друге свети-
ње црвене олако узимају.

Свети синод требао би озбиљно да се прихва-
ти да се томе на пут стане, а то ће учинити само
онда ако нареди да се боље чува светиња вере од
ових који су проповедници њени.

Православље је нас Србе сачувало, те смо оно
што јесмо, да не беше православља не би било ни
Срба данас, ето су Шокци једне исте крви наше

па због вере неће да су Срби. Хоћемо ли то и даље да останемо, то чувајмо ту светињу као зеницу ока, али сачуваћемо је само онда, када је они, који су кадгод гинули за то да је безбожни турчин неоскврњи, сами чисто држали буду!

Шта је титрање са светињом од свештеника њених кадро, не само код нас, него и код просвећенијих народа учинити ево ћемо навести доказ из најскоријег доба.

Шустер један у Берлину оде у цркву да се венча. Том приликом дошло беше и више сиромашнији парова на венчање. Тутор запита шустера: „Но шта мислите учинити.“ — Шта би било најправиле запита шустер? — „Пет талира; али онда не добијете ништа више него благослов, певати, звонити и. т. д. неће се никако.“ — „Не били се могло што од тог попустити, ја сам мислио са три талира да прођем — „Може, одговори тутор али онда кад вас огласи г. пастор, са придикаонице он ће вас звати само: шустер Шулице (тако се имело шустеру); ако пак хоћете, да вас господин Шулице зове, онда већ морате два талира дометути“ — Онда боље да изоставимо оно господин — одговори шустер.“ Е па добро, викне тутор гасите свеће, ви звона ћутите, оргуља нека умукне, узмите столице испред олтара, шустер и његова млада и сведоциму морају стојати, уклонте и ћилим с олтара счистите цвеће доле, три талира благослов! За то се недобива столица нити оргуље свирају. Ајте сви ома олтару, што сте дошли да се венчате, по туцети или туце свеједно, сви можете о јед-

ном благослову проћи. И ж ници неимадоше куда, нико нема више од три талира да плати. Пастир благослови све заједно, изговори за све једну придику, онолику колика је и плата. Све заједно запита имадули вољу једно за друго поћи и сви заједно одговораху. Је ли се ту чула и реџла права воља то се не пита.

Али како је то другчије код тог истог пастора и тутора кад се даде 50 талира. Ту су столице, ту су звона, ту оргуље, ту смеш г. пастора и гурнути кад пролази поред тебе, ту је благослов ту придика, да ни једно ово неостане суво.

Је ли дакле чудо, што је шустер, који је видео и овака и онака венчања помислио у себи, сад или они, који се у гомили венчавају нису довенчани или је тај што се за себе венчао одвише венчан. Та и шустер је човек и он је хришћан па какав благослов при венчању треба грофу такав исти и шустеру. Какве су церемоније нужне, да венчање важи код грофа такве су нужне и код шустера.

Шустер је дакле иступио из гомиле, која се заједно венчавала, и отишао, и с благословом својих и девојачких родитеља венчао се у магистрату цивилним браком.

Ко је дакле отуђио шустера од цркве, које убио у њему ону побожну мисао да брае, кога само свештеник веже, важи.

Нека се прџва не плаши, да ће је ко споља оборити, нека се она сама изнутра небара, па ће цела стојати до скончања века.

СРПСКИ НАРОДНИ САБОР.

Ове недеље сабор није држао ни једне јавне седнице, него је одбор петнајсторице спремио за сабор устројство ново и примедбе на записник, што га је синод у првој седници сабору поднео. У одбору тих петнајст, ови су чланови: Владика Живковић, Брановачки, др. Суботић, др. Милетић, Ал. Николић, др. Максимовић, др. Полит, др. Касаниновић, др. Павловић, прота Веговић, прота Бранковић, јереј Јовановић, и за заменике онима, који међутим одсутни беху (др. Суботићу, др. Бранку Стефановићу и Јовану Живковићу) Јов. Бошковић, др. Лаза Костић и Илија Манић. Одбор овај држао је своје седнице од уторника до петка. Одбор је најпре прешао синодске примедбе. Од тих примедба примљено је, да су искључиво синодске: догматичне и вероучевне, литургијне и ритуалне ствари, те у то да се нема ни сам сабор мешати. Дисциплинарне ствари решено је, да су мешовите,

т. ј. сабор има одређивати прописе како се свештенство има владати ван цркве, а синод како у цркви. О тачци петој у синодском записнику де се каже: уређење састава и делокруга за нужне органе, као и начина како да се поставе, да је мешовито т. је и сабор и синод имају о томе говорити, није ни било збора, пошто се не може да дозна шта синод тим хоће; тако је неразговорно казано. Што се тиче тога, ко да одређује колико ће бити дијецеза и колко ће велике ове бити, то је решено, да сабор одређује, кад најпре дозна шта синод о том мисли, парохије ће тако исто сабор одређивати, кад најпре запита синод.

Што се тиче како да се владике постављају, то је одбор за тим, да сабор споразумно са синодом утиче у избор епископа. Овако су и саме владике године 1870. хтеле. Да синод меша се у то: како да се наплаћује свештенство, како да се уреде

превене општинe, како да се управља са фондовима, мањастрeским и држим црквенонародним ђорима, на то ђор није пристао нeто хоће да то право остане самог сабору.

Од 28. септембра овамо даји ђор на томе, како да говоре у свјатл саборско устројство са при- мељавом, што их је влада на саборско устројство учинила и са записником и сепаратним волуком владинанским. Посао тај биће јо неуређе готов. У једној ђорској седници пошто је члан саборски Максимовић устројство зготовљено према саборском

М У Ж И Ж Е Н А.

XI.

устројству, према владиним примељавом и према синојском записнику и владинанском сепарат во- луку, те се о томе договарало у ђорбу, шта да се препорука сабору, да из тога прими шта не, шта држљачије да нареди.

У петак је ђор сабору извештај о својем раду поучео. У понедељник почиње расправом о томе, те демок држе неуређе бити у ствари јавити шта ће се послати влади да потврди и какви су изгледи за успех даја саборца. Расправа ће бити врло занимљива.

Народност и народни обичаји праве још већу разлику између људи нeто вера. Они су некако у- рођени или бар од малена приђени карактер чо- века, који се и у обичним стварима даје истиче на више. Разлика се омак осећа, а тим је ства- нија и чвршћа, што је човек необразованији, нај- више образоване и не јели људе по народности, и сва је разлика, ао их оудаја по поучебним или климатским околностима. Повесница и ситуација раз- лика н. пр. у обичајима, у језику и т. д. малење испред тих природних сила и народи ма која по- река морају се изједначити (или једно у једно прелити) чим јуло ној једваким природним. угли- вом живе. А баш да се и не изједначе, разлика није толика.

Али је још јакело то време, кад ће се сви људи као браћа задржити, те један држим рећи: “че- стит си, мој си.” Јуло ће још и у држљих врјити “каки смо, да смо — своји смо”, и још бој зна ко- лико ће њих завршити и отуђити и најмања разлика у народним обичајима и навикама. Јанас бар тако стоји: да свако себи јере да се сваки држи онога у чему се родио и затекао, и да је народност, а са овом и обичај, једна од најтаванјих чиненица, што људе дели. Уз ту поделу је много дрвња и свакојаких јаја, већ етога, што сваки са има свој хатар. Јаких примера је доста по српским исто- вима светске повеснице а ми за се знамо јорбо, шта нас и јанас стаје само име наше.

Ово разликовање по народности није чак и у о- бичај држљивени живот, јер као што перох и вера и народност отуђи нас по својем начину. Јаа су- сејна сега једнаке народности и вере живе камто као јве сусејне народине, а јва сусеја као дој рођени. Кој људи равне вере и народности није тако, ма их како околности гониле ја се отија- теле и држже. Српско и шпанско сега једно јо држгоа никада не беш видети у оном пријатељ-

још ако језика не зна.

Ја како, да су ретки случајеви у нашем про- етом народу, кад ће Србин држљичку узети или Срп- кина за држљина поби, али их има омет, особито држ су вере једнаке. По Срему, Ваучој, Србији, др- ној Гори итд., држ су е вером и народности поје- лене, није тога, али већ у Равнату узима Вауч др- кину, а Србин Ваучину, само е тога што сусејне вере. По Јамаканији, Старој Србији, и т. д. поглај (Српкиња за Ја нјава, Вагара, Ваха итд. а омет Бујеван, Храп, Шовај воли и Швабину нeто Срп-

још ако језика не зна.

Ја како, да су ретки случајеви у нашем про- етом народу, кад ће Србин држљичку узети или Срп- кина за држљина поби, али их има омет, особито држ су вере једнаке. По Срему, Ваучој, Србији, др- ној Гори итд., држ су е вером и народности поје- лене, није тога, али већ у Равнату узима Вауч др- кину, а Србин Ваучину, само е тога што сусејне вере. По Јамаканији, Старој Србији, и т. д. поглај (Српкиња за Ја нјава, Вагара, Ваха итд. а омет Бујеван, Храп, Шовај воли и Швабину нeто Срп-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unl.rs

кињу, само што су једне вере. Тим мешањем погварило се много нашега народа, а бома пропало баш са свим. Особито смо ми лаки на народности, само ако и вера није ту. И Србин и Српкиња претури се у туђе чим се здруже с туђином. Још више једна туђинка претури целу кућу. Влахиња н. пр. повлаштиће целу српску кућу, а Српкиња не да не посрби туђина, него се и она отуђи.

Ово још више важи за варошане и Србе из виших сталежа. Они слабо пазе на народност само ако је вера једна, а од новија времена и на то се не држи. За то је у нашим ворошима и међу људима од бољих сталежа толико полутана и полутанки, а ти су још гори од сама туђина. Колико ваља гледати на веру, рекао сам већ, а народност ваља бар још за сада да је већа светиња него и вера, јер с њоме су скопчане неке навике и обичаји, што сачувају живот народни, с њоме је скопчан језик и карактер. Изгубимо ли се у томе, онда смо туђи. Разлика у вери је разлика у веровању, а разлика у језику — обичајима, то је разлика у истини, разлика у ономе, што довека постоји.

Најнесавеснији су у томе наши први људи, наше најотменије женске. Њима је у Срба мало господства, мало васпитања и образованости, па заиђу у туђинство. То је обичај од вајкада. Наше песме певају више таких случајева. Иде великаш по девојку три дана у туђину: у Латине и Грке итд. купује јој силно благо, излаже се страшним опасностима, јер

„Латини су старе варалице.“

на кад је доведе, а она претурила кућу наопачке. Богаташка девојка нема прилике за се међу Србима, јер у нас нема грофова и барона. Дође каки туђин пробисвет па ништа на себи честитог нема, до име које честите старе породице, које је већ окаљао. Тај је хоће, јер честита породица његова реда, не да ћерку за њега. Она га хоће, једва га је дочекала, јер честит његова реда тражиће и добиће себи равну. Замарија се у свет, па ни гласа ни трага од Србиње, која би можда са Србином честита и ваљана била и своје народу помогла. Тек после неког времена кад су „прорајтали“ што су имали добу да приме још мало наследства. Деца им туђа нашем народу, па унуци онога, што је можда оставио на народ штогод, парниче се за тај новац с нама, а кад одрасту, највећи су нам непријатељи. Тако ми предајемо наше оружје у непријатељске руке. Наши најбољи најученији људи, па греше против тога. Истина је, да њих не ће тако лако жена завести, ал' бома и тога има. Што је више, то је, да деца, њихова никада нису за нас оно, што би под тим

околностима била да им мати није туђинка. Тому је примера међу нашим првим књижевницима и другим првацима.

Таке женидбе удадбе бројно или нумерично упротршћују наш народ. Српкиња породи туђину читаво јато красне дечице, али од њих никада или врло ретко честит Србин. Исто тако и деца од оца Србина и мајке туђинке, само што су ово прави полутани.

Таким спојевима унашају се у наш народ сијасет погрешака из туђих народа, а туђинске врлине нису увек и за нас добре. Што је у Француза наметно и целисходно, може бити за нас опасно и погрешно. Могло би се рећи да се то може и онако пренети, другим којим путем. Дакако да може, али најсигурније и најбрже овим, јер прелаз с жене на мужа, с мужа на жену, с родитеља на децу то је најлакши пут.

Видите дакле колико је опасности за народ и кућу из брака с неједнаком народности. Сетите се сада још да је и најмања прилика између мужа и жене велика чињеница у њиховом животу и срећи, па ћете одмах појмити, да така велика разлика не може среће донети. Где је и највећа сагласност, па и онде је бар мало кајања, бар мало незадовољства. То се види из тога, што н. пр. муж нерадо спомиње да му је жена по рођењу Швабица, ма она после како се протурела. Деца од оца туђина свакако извијају само не би ни како могли извести да им је и отац Србин.

Из свега тога и опет не ћу да кажем да се никако и не узимају двоје од разне народности. Ако је прилика да не може боља бити, ако је изгледа да ће се то како моћи загладити, нека је онда просто. Само се ваља добро на ум узети и своје свугда бранити. Ко се свога лако одриче, тај нити има срца ни памети, тај ни за туђе не ће ваљати. Ако пак није нужде, већ с' ћећа и од обести то чинити, грешити и против себе и свога, а за тај грех ћеш ти највећма кјјати. Преке нужде није, јер и Срби несуд тако заостали иза других народа.

Толико о најкрупнијим погрешкама и манама, што је у избору између мужа и жене. Дакако да то није све изприљено и да би се о томе још дало говорити, али нити је намера овога листа нити моја да потање улазимо у сам састав брака. Можда ћемо то другом приликом учинити. За сада се задовољите, што смо летимце прешли, што нам се свидело да је најнужније. Важност тога увидићете чим се сетити, да сте још у детињству учили да је брак „велика тајна“.

М. Ј. Батут.

Б Е Л Е Ш К Е.

Чешање крава чешагијом изумели су Немци; Славени имају на торинама соју о коју се краве чешу. Но сад су и Немци ударили натраг и веле, да краве није добро чешагијом чешати, јер сок онда враћа се на спољашњу страну тела и чини да млека мање буде. Но ипак, веле Немци, треба чистити крави виме и реп, и ако је које укаљано треба га врућом водом опрати. Али, као што згодно примећује лист Буњевачка и Шокачка вила, из кога ове белешке извадисмо, како би на ово доспеле оне лење станарице, које недоспеду ни своју малену децу да оперу, него је у гаду оставе по више дана.

Кромпир за пићу марви или израну свиња да се више година задржи, да се непоквари треба скувати, ископати јаму и ако је могуће поставити је даскама ако не оно са сламом и у тој јами кромпир тако угазити као што се купус гази, па јаму сламом и земљом тако затрпати да у њу неможе киша пробити.

Од зоља се грозђе и зрело воће, које ове нај-

већма кваре, овако сачувати може: Узми 1 фунту зобена брашна, по фунте фарина (farincucker) што можеш добити у трговинама и четир лота у прах стучена црнога напрата. То помешај и мети на дашчице а ове под воћке или чокоће. Зоље ће навалити на ту смесу и отроваће се, а друге ће се поплашити од својих мртвих другарица и побеће од тога места.

Зеље је боље семеном него расадом садити и то с тога што се зеље на месту де је понико сигурније развија више снаге уграби а и хрђаво време боље издржи, а осим тога ако пофали, пошто се повисше зрна мете, може се најздравије зеље задржати а шанадно искупати. За то особито се препоручује купус, кел, келераба, карфиол салата и т д. Има баншована људи, који су то покушавали, но не би згорег било кад би свако у мањем једне године покушао и расадом и овако зеље сејати па, ако ово боље буде, овога се прихватити.

ПОНОС СРПКИЊЕ ДЕВОЈКЕ

ПРИПОВЕТКА

написао Панта Поповић.

(Свршетак.)

Беше то једне недеље ускршњег поста после подне. Јаворово је село православно, у пост ни у грчми а камо ли на пијаци несме свирац свирати. Ни у фруду неусуђује се ни један момак да задуне. Могло би се коло и без свирца играти, у горњој крајини то обично и бива, али не доликује уз пост коло играти, те тако су момци и девојке јаворовачке искупиле се код крста на састанак и разговор. Девојке редом ухватиле се, другарица једна до друге у коло, и стоје, а момци у гомилицама мањим око кола гледе девојке. У колу беху и две гошће, тако лене, да би могле уз Љубицу Милинкову стати. И Љубица је у колу и стоји баш на спрам гошћама. Гошће су заиста лене. Али што су те гошће лене, неби опет тако лене биле да немају брата на женидбу. И брат је дошао с њима и ево га де стојећи за леђи сестрама пита домаћина, код кога је гост, за Љубицу Милинкову. Девојке које то чуше, почеше шапутати: Тај не пита за бадава. Али је ли и стао когод код кола а да не запита за Љубицу Милинкову?

Не постаја дуго, а колу приђоше и кћери господара Јове. Њих допрати млад неки господин, друг господина Стеве. Господина Стеве небеше дома. те му се саме сестре са гостом проваћаху.

На селу старији nobл свет мушки, кад хоће да се прође, иде у грчму на вино а млад nobл свет иде до кола. Девојке просте радо узму фрајле и ћифте на миндрос. Али господар Јова је странна звер у Јаворову, није се шалити са његови ћери, а опет онај млади Господин леп је тако, да му баш немаш шта замерити. Ћери дакле господар Јове могле су са господином гостом мирно колу близу доћи.

Господин гост одмах је опазио Љубицу Милинкову. И ко не би лабуда међ гаврани опазио,

— Заиста лепота, примети он. Брат Стева има шта и волети!

— Кад нема руже, онда је добар и тридофил. У Јаворову воле наш господин брат Љубицу; у Пешти не би јој дао ни ципеле, да му чисти. Он је кавалир, па што већу лудорију начини тим је интересантији (важнији). Да шта би имао приповедати млад господин горе о селу, кад не би било таквих лудих гусака у њему.

— Немојте говорити госпођице тако! Стева Љубицу озбиља воле, још ће вам она и сна бити, он њу хоће да узме.

— Онда ће имати жену, а неће имати сестру. Ја му за њена живота у кућу неодох, рече једна

сестра, а друга прихвати, успивши: и ја; још и та паорска слама, да дође у свилену собу мога брата. Ни у шталу његову недоликује. Та та неуме ни ући у кућу госпоцку, а камо ли, да господари у њој.

Све то говорено је недалеко иза Љубичиних леђа. Љубица је и дотле од других слушала како је сестре господина Стеве презиру, а сада је то својим рођеним ушима чула. Жао јој беше Стеве, срце је боле, али неки оно пукне, понос јој остаје жив.

— Збогом сви снови моји, помисли Љубица и стиште се за срце. Побледи и занесе се, али брзо дође себи. Одкуд сам и могла тако луда бити. Та он би ме волео, док сам млада и здрава, док би се од света уклањао. Али кад би пошао у свет, ја нисам с њим пристала, кад би му свет у кућу долазио ја његов свет неби умела дочекати. Неки би ме сажаљевали, неки би ми се ругали. То би њему срамота била, а ја бих свисла од жалости. Или још наонако, да ми ове обесне сестре његове дођу и да ме, кошто срца немају, у очи исмејавати почну — не ја га вољем — ја га страшно вољем — али то не могу поднети.

Другарице запиташе Љубицу, што јој је позлило? Она само одговори, да је прошло.

У том се коло пусти. Друштво се једно склонило да се шанца игра. У друштву том је и гост са својим сестрама. И Љубица је пристала у ту игру. Једно изађе на среду на стана. Пред њим наниже се више редова, све по двоје, момак и де-

војке. Онда онај што напред стоји виче првоме реду: Јелешкиња?

— Варјашкиња.

— Кога ћемо?

— Тебе ћемо.

Ту се пусти момак и девојка и онај момак што напред стоји вија довојку да ухвати, а девојка бежи и гледи да се састане са првим својим другом, пре него што овај, што вија, дође до ње близу.

Дошао је ред и по трећи пут на Љубицу. Нико је не може у дваред ухватити. Као срна обтрчи ватача и састаје се са другом. Сада је стајао гост пред њом. Љубица да досад није Стеву волела овај би јој момак срцу најмилији био.

— Кога ћемо, пита ватач?

— Тебе ћемо одговори Љубица и нагне бежати. Ватачу је стало да је ухвати.

Јеларед је онтрчала читаву пијанцу и ту да је ухвати, те се поче вичи око крета на пијанци. Два пут је крет онтрчала и већ при трећем путу да се састане са другом, али ватач истрчи пред њу и место да запита: кога ћемо, запита је: чија си, а она место тебе ћемо, одговори: твоја сам!

Кад су, једно друго за руку држећи, долазили да стану у ред, сва је младеж повикала: ала једно другом доликују!

О Ђурђеву дну беше прстен Љубице Милинкове.

Стева цинцарев отишао је тај дан из Јаворова. Он је просио Љубицу. Отац му је био попустио, и сестре се притвараху, да ће им сна бити мила; али Љубица оста поносита српкиња.

Д И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

У Београду састао се 30. септембра синод. То бива сваке године. Од синода овог ненадју се многим добру тамо преко, јер у њему има људи, који немају никакве науке, те се с тога иште да се начини закон да без више науке нико не може епископ постати, а има и један, који стоји под судом ради хрђава дела. Вера и поштење тамо преко јако опада, а кривицу бацају највише на оне, који треба да су суице у вери и поштењу.

На рају опет Турска нов намет удара. Хришћане не узимају Турци у војнике него се ови морају искупити. Досада плаћаху на главу 3750 гроша, што износи наших 375 фор. а сада је везир наредио да одкуп буде 5000 гроша 500 фор. а. вр

Садањи турски цар Абдул-Азис хтео је да после њега његов син буде цар. Закон пак турски наређује, да на браћу престо прелази. С тога се био свет поплалио да ће се излећи буна између самих турака. Но султан се поболео, те бојећи се да се боља на зло неокрене те неће моћи своју намеру извршити, вели се, измирио се са наследником престола Мурат-ефендијом. Енглеске пак новине „Тајмс“ које су највеће новине на свету, које плаћају силне новце онима,

који им какву тајну докажу, те понајбоље могу да дознаду, како баш јесте, нишу, да се цар само привидно измирио са синовцем дотле, док сина свог непроизведе за највећег заповедника над читавом војском турском и док свуд у земљи генерале за губернаторе земаљске непонаместа, па онда ће рећи, од данас је син мој принц наследник после мене долази он на престо. Војска ће сва казати тако је и стари закон је порушен. Побуне ће овде онде бити али де ће се шут с рогатим бости.

У Берлину затворен је бивши посланик пруски на двору француском гроф Арним. Уапсили су га изненада у његовом летњем дворцу. Сва му је кућа премећана. Тражили су неких седам писама, које му је Бизмарк писао. Гроф Арним завадио се с Бизмарком, па се овај боји да Арним неизда писма на свет а кажу, да би та писма јако осрамотила Бизмарка и да би му и господству крај био, јер је вели се у једном и самог цара немачког гадно ружио. Бизмарк је тога ради тужио грофа Арнима суду, да је он из архиве посланичке у Паризу покрао важна писма. Суд је одмах затворио Арнима дваред га је испитао и није ништа особито нашао. Арним се поболео и молио је да га пусте на слободу уз повчано јемство. Родбина му је тога ради ишла самоме цару али ба-

дала. За грофа Арнима вели се да је печеније и од самог Бизмарка па се овај побојао да га не сруши.

Министри мађарски не седе баш најтврђе. Поваца нема колико треба, па је један другом крив. Зајам је добивен, али то није доста и сад министар финансије Гиџија хоће нов намет на вилајет, али како ћеш узети оданде де нема, веле му други, а он им одговара, кад хоћете да будете славни и виђени а ви плаћајте, иначе повуците се у своје пустаре па ћутите. Министри дакле сами међу собом завађају се.

Још док је Наполеон царевао у Француској, била је једна Француска лађа, Аренок стајала испод Рима да пацу кад год би хтео из Рима извезе. Та лађа још и данас стоји тамо код Чивитавекије. Сада пак на захтев владе талијанске наредила ј је влада француска да ова лађа врати се у француску. Француске владике раде су да то покваре брињући се за пацу. Дакле или је пријатељство између Француске и Талијанске боље или је мапа увидио да његовог земаљска царства никад више, те мисли на што ће му лађа, шта би израдио и у Француској сад кад је Виктор-Емануил баш у Риму.

У Француској републиканци све више маха добијају. У последње доба бирани су у два краја посланици на сабор. Влада је држала да ће испати други за посланике а не републиканци, јер ти су крајеви досада најмање били за републику заузети. Говорисе да ће се усљед тога министарство изменити и сами републиканци у њега доћи.

Шпанолска влада купи једнако нову војску. Сада је уписала 60000 нових војника. Дон Карлос прети смрћу свима новацима овим ако би у војску стали, напротив ако би њему прешли обећава им награду и да ће их сасвим од војничке службе ослободити. Нити дакле може шпанолска влада да победи Дон Карлоса нити овај њу. Најгори је рат међу браћом, томе лако краја нема.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Чудо велико богатство.) Кад је у Америци био последњи грађански рат, поклони неки Вандербил влади у Њујорку једну лађу која је коштала 800,000 долара и на имању његовом није се ни познало да је мање. Тај човек плаћа само толико пореза колико у малој држави сав народ што живи у њој. И до тог богатства дошао је без икаква капитала у почетку, само радом својим, градећи бродове.

(Буна у Белом-брду). Бивши администратор патријаршије даде неком чивуту Леблу из Сивца земљу у Белом брду под аренду на пет година. До сада је народ, који је ради обрађивања земље и насељен тамо ту земљу под аренду узимао. И сада је то исто хтео, али управа је нашла за добро да даје једном човеку да не би имала кубуре са више ситних арендатора. Људи су тиме убијени, јер од тога живе. Они су молили патријарха да им помогне, но овај то не учини. Усљед тога народ се побуни и нехтеде дати закушнику да ради, те дође до сукоба при коме се и власт умешати мораде те су многи позатварани. Људи се највише туже на управитеља патријархова добра. Што ради он ради. О управљању тога човека са патријаршеским народним добром у Даљу има у Осечком листу „Драва“ допис, у ком један млађи чиновник под тим управитељем наводи међу осталим: Како је управитељ продао једном трстанском трговцу 1173 мерова репице по 4 фор. а. вр. а увео у књиге само 1000 мерова. Како је 1200 ф. извадио за г. администратора па никад ни квите ни рачуна, како од мајстора и слугу узима по 5 до 10 фор, шаба на сваком послу и т. д. Истрага се водосетка суда о овоме води. Суд ће показати у чему је ствар.

(И турски цар хоће ватрогасно друштво). Познато је да се у Цариграду страшно често догађају пожари због тога, што су куће већином од дрва. Турчин мисли навек на сеобу па неће тврду кућу да зида. И сам султан мисли како би се пожарима стало на пут, те је аустријска посланика грофа Зичију питао, кад је овај у Пешту полазио, били заповедник ватрогасног друштва у Пешти, гроф Бела, дошао у Цариград да тамо склопи тако друштво.

У Пешти умро је недавно краљевски саветник у миру Евгеније Ђурковић. То је онај Ђурковић, што је први међу Србма увео у Пешти нотално пјеније, које се уз Корнелија Станковићево по нашим прквима пева. Он се родио у Ваји, живио је 85 година. У младо доба беше најчувенији адвокат у Пешти. Доцније је био врховни надзорник српских народних школа у Угарској. Писао је књиге. Он беше племић мађарски али и добар Србин беше, те за то је јако упадо при опелу у очи, де с обе стране сандука видеше се немешки грбови с мађарским натписом а тако исто име и титула мађарски. Пратиоци беху већином Немци и Мађари тек два три Србина грађанина. Накратко ту је била изнешена пред очи слика православна Мађара. Покојник беше доста имућан човек. Само његову сбирку икона цене на 75000 фор. а вр. Тековину своју, неимајући са женом породе, оставио је деци рођеног брата свог.

— у Србији ради влада на том, да се у долини реке Млаве и Мораве од цвекле прави шећер.

— (Беже из амантије црне.) У Темшвару је пре неколико недеља неки католички свештеник Чех, који је био професор на гимназији у Темшвару свукао се и оженио се а за њим други професор, калуђер пијариста Карњаји учинио је то исто.

(Велика жалост). Из Тренчина пишу словачким новинама што излазе у св. Мартину ово: Допустите ми да, пошто сам убрсао сузе, излијем свој бол, који, док сам се у Зњову бавио, на артији описати нисам био у стању. — Због краткоће времена у ком је Гимназија зњовска затворена нисам могао дознати за судбу, која је ту Гимназију задесила, те тако спремно сам се на пут у Зњов с мојим синчићем да га опет поверим том истом изврстном заводу. Мој синчић срдечно се радовао што ће под правом очинском брижљивошћу учитеља речене Гимназије даље успевати у науци. — Ах! али како смо се немиле и тужно обојца изненадили кад нам је г. управитељ, Мартин Чулен, овај прави отац школској младежи, жалостивим гласом објавио, да је г. министар заповедио, да се зњовска Гимназија затвори. — Немогу описати какав ми је бол душу задесио при помисли, да сам дошао на преран погреб нашем изврстном и од самих непријатеља хваљеном заводу. — Синак ми се расплакао а моје очи тако исто нису могле обилатим сузама одолети . . . . Што се с нама десило, то се исто десило са свима који, дошавши у Зњов у најлепшој нади горко се преварише, имено пак они сиротани, који су примљени били у алумнеум („благо“ дјеланије.). — Желио бих, да је г. министар Тресфор видео био те горке сузе очеве и њихових синчића; да је био чуо тужно нарицање ради угњетавања словачких домовних верних грађана.

Нека си ове сузе напише у своје срце, да му савест на њима почива. —

Ој, драги народе словачки! Ми смо дакле лишени наше Гимназије, у коју се очекивало до 200 ученика; испијенути смо из алумнеума у ком је ове године Богу миља дарекљивост добротвора словачких 125 сиромашних ђака хранити и лепшој будућности одгајити смерала. — Од бола даље писати нисам кадар! . . . .

Један отац из Тренчина.

СРПСКОМ СВЕТУ.

У сваком народу, који је имао срца и снаге да одоли светскоме комешају, ницали су с времена на време поједини људи, који су имали живља осећаја за радост и тугу целине; који су умели благом речи да привију ране и болове, одушевљеним заносом да уздигну и занесу клонуле духове, пророчким погледом у будућност да очеличе срца, да не клону у борби — чаровитом силом своје појезије да утичу да дух и особина народа одоли садашњости, да се оснажи и очеличи за бољу будућност.

У нашем народу пониче у новије доба читаво коло народних песника, опојено бистром струјом народне појезије.

Но истом што зајечаше народне гусле у рукама неумрлога Бранка и Његоша да занесу и раздрагају срца свију нас — за мало па да занеме са свим, да их не прихвати рука **Змај-Јована Јовановића**.

Ове године навршује се 25 година, од како је наш Јовановић појавио се као песник у своме народу.

На струнама његових гусала одјекивали су у низу тих година заносљиви гласови, који су очаравали, заносили, уздизали срца свију нас. Час су те струне ромониле тихим гласом жубер-воде, час прижељкивале умилном песмом славујевом, час дрхтале нежним уздахом љубави. Сад су опет громко звале у борбу за Српство и слободу, славиле врлине и јунаштво а шибале кукавичлук и гњилу саможивост.

Све што таји и киши у људскоме срцу; све што Србин љуби и поштује; све за чим наш народ тежи и жуди: умео је песнички геније **Змај-Јована Јовановића** да упије у своје срце, да прекали и претопи у жару своје маште, па да разлије неодољивим чаром у сва срца, која осећају оно што је лепо и узвишено.

А само онај народ, који уме да поштује људе што му уздижу снагу у садашњости, да га окрепе да створи себи бољу будућност — тај је народ заслужио да се у њему рађају велики људи.

Са жељом да од стране народа одамо скромно признање заслугама нашег народног песника, састали смо се и углавили: да дана 20. окт. (1 нов.) о. г. прослаavimo 25 година дана, од како се **Змај-Јован Јовановић** појавио на пољу нашег песништва.

Свечаност ће та бити реченога дана у Новом Саду; подробнији програм исте објавићемо посебице други пут.

У то име, част нам је, позвати свеколике поштоваче појезије нашег народног песника на ту свечаност, да то буде достојан израз поштовања нашег према заслугама народног песника и књижевника.

У Новом Саду 1. октобра 1874.

Одбор за прославу 25-тогодшњице **Змај-Јована Јовановића**:

Перовођа:

Председник одбора:

А. С а н д и ћ.

Ј о в а н Б о ш к о в и ћ.

Одборници:

Александар Јовановић, др. Лаза Костић, Никола Параскијевић, Стеван В. Поповић, Ђорђе М. Поповић, Ћира М. Поповић, Љуба Стефановић, др. Јован Туроман.

Председница женског одбора:

Милица Јовановића.

Одборнице: **Јелена Бошковића, Ида Брановачка, Милица Јојкића, Катица Манојловића, Анка Милетића, Минодора Полит-Десанчића, Јелисавета Натошевића, Нана Натошевића, Анка Павловића, Јустина В. Поповића, Јулка М. Поповића, Марија Туроман, Тереза М. Јовановића.**

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА